

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

LUVA – Luonnonvarat ry on luonnonvara-alalla toimivien asiantuntijoiden yhteistyöjärjestö. Luvan jäseniä ovat STTK:laiset METO – Metsäalan Asiantuntijat ry, METO - Metsäalan Yrittäjät ry sekä STTK:n yhteistyöorganisaatio Agriologien Liitto ry. Luvan jäsenjärjestöissä on yhteensä n. 11 000 jäsentä.

Kiitämme siitä, että hallitus on kääriyt hihat ja lähtenyt ripeästi kehittämään Suomen koulutus- ja osaamiskokonaisuutta sekä sen myötä tukemaan maan kilpailukykyä. Tästä esimerkkeinä ovat mm. nyt lausunnoilla oleva Koulutuspoliittinen selonteko, joulukuussa julkaistu Parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus sekä Tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden tiekartta huhtikuulta 2020.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Kannatamme lämpimästi visiota, jossa turvataan kaikille mahdollisuus opintopolulla etenemiseen ja koulutuksella ehkäistään eriarvoistumista. Luonnonvara-alan asiantuntijoina kannatamme erityisesti lausetta, jonka mukaan ”Kaikilla on mahdollisuus kehittää ja uudistaa osaamistaan työuran eri vaiheissa riippumatta taustasta, työpaikasta tai elämäntilanteesta.”

Jatkuvan oppimisen parempi mahdollistaminen työelämässä on tervetullutta, koska nykyinen laadukas tutkinto-opetus antaa todistettavasti hyvän pohjan asiantuntijoiden työllistymiseen, koska työelämä hakee tutkintonimikkeen omaavan henkilön rekrytoinnilla tietynlaista osaamista ja asiantuntijuutta yritykselle. Laadukkaana tutkinto-opetuksen lisäksi tarvitsemme kuitenkin myös työelämässä olevien osaamisen kehittämistä nykyistä tehokkaammin joustavilla koulutuksilla sekä mm. lyhytkestoista koulutustarjontaa lisäämällä.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Iso osa nuorista tarvitsee yhteisön ja opettajan tukea sekä yhdessä opiskelua, mikä on kirjattu hyvin lausunnolla olevaan selontekoon. Jatkossa on hyvä pohtia ja kirjata ohjauseinoja itseohjautuvan opiskelun määrän rajoittamiseen nuorten ammattikoulutuksessa ja lukio-opetuksessa.

Ammatilliseen koulutukseen hakeutuvat tähtäävät työelämässä tarvittavaan käytännön osaamisen oppimiseen, joten ammatillisten yhteisten tutkinnonosien osuuden lisääminen tutkintoihin voi olla haaste opiskelijan motivaation kannalta – ellei niitä pystytä sujuvasti integroimaan ammatillisiin tutkinnosiin osaksi ammatillista osaamista. On ollut jo havaittavissa, että aikuisopiskelijat suorittavat vain tarvitsemiaan ammatillisia tutkinnonosia ja jättävät yleiset yhteiset aineet ja tämän myötä koko tutkinnon suorittamatta.

Uudistamisohjelma, jolla tähdätään toisen asteen koulutuksen toimintaedellytysten turvaamiseen, on kannatettava, mutta samalla on turvattava ammatillinen perusopetus niin, ettei Suomen kannalta merkittävien, mutta kalliiden ja pienten koulutusalojen olemassaolo vaarannu. Esimerkiksi metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisala on kallis, koska opetuksessa tarvitaan simulaattoreita sekä oikeita metsäkoneita. Metsäkoneenkuljettajia tarvitaan tuotantoketjussa, jossa uusiutuva luonnonvara puu lähtee metsästä liikkeelle ja aikaansaa lopulta viidennekseen koko Suomen ulkomaan viennin arvosta erilaisina metsäteollisuuden tuotteina. Vastaavasti maatalouden käytännön opetus vaatii elämistä huolehtimiseen kunnolliset tilat sekä ajantasaisen laitteiston ja sen ylläpidon, mutta samalla puhutaan Suomen ruokaturvasta. Luonnonvara-ala on merkittävässä roolissa suomalaisten huoltovarmuuden varmistamisessa sekä ruoan että energiantuotannon osalta, minkä vuoksi alalla on kouluttamis- ja työllistämismääräänsä huomattavasti suurempi merkitys.

Monella muulla teoreettista osaamista tarvitsemalla alalla digitaaliset oppimiskäytännöt toimivat hyvin ja mahdollistavat verkostoitumisen muiden koulujen kanssa. Tavoiteltavaa on myös koulutuksen hyvä laatu eri oppilaitoksissa, ja sitä avoimemmat digitaaliset oppimisympäristöt tukevat.

Ammatti- (AT) ja erikoisammattitutkinnot (EAT) muodostavat laajan heterogeenisen kokonaisuuden, jossa osaamisvaateet ovat joissain tutkinnoissa jopa korkeakoulutasoa ja joissain ammatillista osaamista. Tutkintojen tarpeellisuus tulevaisuudessa on hyvä selvittää esimerkiksi suoritusmäärien ja opiskelijapalautteen perusteella sekä antaa AT:n ja EAT:n järjestämisluvat vain perustutkintoa kouluttaville oppilaitoksille resurssien säästämiseksi. Lisäksi on hyvä kehittää uusia keinoja, joilla varmistaa aiempaa paremmin näytön arvioijan osaamisen arvioinnin laadukkuus, näyttöön valmentavan koulutuksen sekä näyttöympäristöjen tasalaatuisuus eri koulutuksen järjestäjien välillä.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Selonteon mukaan toimintaympäristön muutokset edellyttävät tulevina vuosina korkeakoulujen toimintamallien ja rakenteiden uudelleen arviointia ja kehittämistä, ja digitalisaatio mahdollistaa korkeakoulujen toimimisen kansallisesti ja kansainvälisesti verkostomaisena yhteisönä, jossa kukin korkeakoulu profiloituisi vahvuusalueilleen. Myös nykyisen kaltaisen duaalijärjestelmän toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulisi koulutuspoliittisen selonteon mukaan tarkastelemaan erityisesti väestökehityksen ja digitaalisuuden rakenteille aiheuttamien muutospainneiden näkökulmasta.

Näemme duaalimallin luonnonvara-alalla tarpeelliseksi ja tämän näkemyksen on esittänyt myös työnantajapuoli mm. metsäteollisuuden alalla. Ammattikorkeakoulutuksessa annetaan sekä teoreettista että käytännön opetusta, jolle on työmarkkinoilla hyvä kysyntä ja valmistuneilla asiantuntijoilla on tutkimusten mukaan hyvä työllisyys. Käytäntöä ja teoriaa omaava AMK-tutkinnon suorittanut asiantuntija, jolla on tunnettu ja arvostettu tutkintonimike, pystyy neuvomaan sujuvasti esimerkiksi maanomistajia heidän kysymyksissään, mutta samalla vastaamaan hyvin vaativista asiantuntijatehtävistä ja etenemään edelleen johtotehtäviin urallaan, koska hänellä on oman käytännön osaamisen myötä realistinen ymmärrys alaistensa työtehtävistä. Lisäksi luonnonvara-alalla YAMK:n suorittaneet henkilöt ovat selvitysten mukaan edenneet hyvin urallaan ja ovat opinnäytetöillään kehittäneet alueellista yritystoimintaa usein merkittävässä määrin.

Soveltavalla tutkimuksellaan ammattikorkeakoulut vastaavat alueellisen työelämän kehittämistarpeisiin toimien merkittävinä alueellisina innovaatiokeskuksina ja elinvoimaisuuden luojina ja kasvattajina.

Luonnonvara-alalla tarvitaan toisaalta myös tutkijakoulutukseen tähtäävää yliopistokoulutusta, jossa teoreettisen tieteen ja perustutkimuksen keinoin pureudutaan luonnonvara-alan kysymyksiin ja lisätään tietoa elävästä luonnosta sekä kehitetään edelleen luonnonvara-alan toimintamenetelmiä ja opetusta saadun uuden ja arvokkaan tutkimustiedon valossa.

Kannatamme perinteistä tutkinto-opiskelua ja tutkintonimikkeitä luonnonvara-alalla, koska ne antavat valmistuvalla asiantuntijalle varmuuden siitä, että hänellä on alalle tarvittava riittävä osaaminen ja mihin tehtäviin hän voi työllistyä tutkinnollaan. Valinnaisuus opinnoissa on hyvä asia rajatussa määrin, mutta nuoren ymmärrys työllistymisessä vaadittavasta osaamisesta on usein rajallinen ja tutkinto-opiskelu ohjaa nuorta saavuttamaan alan työtehtävissä tarvittavan riittävän osaamisen. Lisäksi työnantajille tutkintonimike helpottaa ja tehostaa rekrytointia, koska he tietävät mitä osaamista yritykseen halutaan ja mitä kyseisellä tutkintonimikkeellä yritykseen saadaan. Kun valmistuneella asiantuntijalla on hyvä alalla tarvittava osaaminen, mahdollistaa se myöhemmin lisäopinnot, jolla asiantuntija saa uusia osaamisaloja tutkintoaan täydentämään. Tästä yksi esimerkki on LKV-tutkinnon opiskelu metsätalousinsinööri AMK:n tutkinnon suorittamisen jälkeen, mikä on nykyisin hyvin yleistä, koska metsäasiantuntijat hoitavat työssään usein mm. metsätalakauppoja.

Jaamme koulutuspoliittisen selonteon näkemyksen digitalisaation mahdollisuuksista helpottaa eri korkeakoulujen yhteistyötä ja se mahdollistaa myös koulutuksen laadun tason nostoa tiedon jaon helpottumisen myötä. Digitalisaatio myös helpottaa siirtymistä eri koulutusasteilta toiselle, kun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista edelleen Suomessa kehitetään, mikä on hyvä asia. Koulutuksen sujuvoittamista ja joustavuutta tulee edelleen edistää ja osaamisen saavuttamista hidastavia esteitä poistaa, vaikka korkeakoulujen itsemääräämisoikeutta rajoittamalla.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Tieteellä on suuri merkitys suomalaisen yhteiskunnan kehittämisen ja menestyksen kannalta. Myös luonnonvara-ala tarvitsee hyvää tieteellistä tutkimusta, josta osa on yliopistoissa tehtävää teoreettista tutkimustyötä tai perustutkimusta kentällä. Ammattikorkeakoulun TKI-toiminta on alueellisen elinvoimaisuuden ja yritystoiminnan kehittämisen kannalta merkittävä asia, johon projektien lisäksi nivoutuvat AMK- ja YAMK-lopputyöt, jotka usein tehdään eri yritysten kehittämistöitä.

Luonnonvara-alalla on elävään luontoon liittyviä kasvatuskokeita, joiden rahoitus tulee varmistaa, ettei vuosikymmenten ajan tehty seurantatyö ja siitä saatu arvokas tieto jää saamatta, vaan kasvatuskokeiden annetaan jatkaa. Puiden elinikä mitataan kymmenissä ja sadoissa vuosissa, joten luonnonvara-ala vaatii pitkäjänteistä rahoitusta tulosten tullessa pitkien ajanjaksojen saatossa, esimerkkinä erilaiset metsänhoidon harvennusmallit maastossa.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Jatkuvan oppimisen parempi mahdollistaminen työelämässä on tervetullutta, koska nykyinen laadukas tutkinto-opetus antaa todistettavasti hyvän pohjan asiantuntijoiden työllistymiseen, koska työelämä hakee tutkintonimikkeen omaavan henkilön rekrytoinnilla tietynlaista osaamista ja asiantuntijuutta yritykselle. Laadukkaan tutkinto-opetuksen lisäksi tarvitsemme kuitenkin myös työelämässä olevien osaamisen kehittämistä nykyistä tehokkaammin joustavilla koulutuksilla sekä mm. lyhytkestoista koulutustarjontaa lisäämällä.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

-

Eklund Tiina
LUVA - Luonnonvarat ry